

Forsmarks bruk

● Här hittar du informationsskyltar

- Nr 1. Verkslängan
- Nr 2. Kvarnen
- Nr 3. Nedre hammaren
- Nr 4. Köks- och fruktträdgården
- Nr 5. Franska terassen
- Nr 6. Stora järnurnan
- Nr 7. Källhuset
- Nr 8. Voliären
- Nr 9. Klingstenen
- Nr 10. Oscar II:s minnessten
- Nr 11. Belisars tempel
- Nr 12. Spegeltemplet
- Nr 13. Minerva

- Nr 14. Monumentholmen
- Nr 15. Kinesiska broarna
- Nr 16. Eremitens hydda
- Nr 17. Stallet
- Nr 18. Bruksarkivet
- Nr 19. Övre hammaren med kolhus
- Nr 20. Tvättstugan
- Nr 21. Klocktornet
- Nr 22. Betjäntflygeln
- Nr 23. Herrgården
- Nr 24. Milstolpen
- Nr 25. Bruksgatan med broar
- Nr 26. Skolorna
- Nr 27. Vårdshuset

- Nr 28. Bruksdamarna
- Nr 29. Villan
- Nr 30. Prästgården
- Nr 31. Länga med torrdass
- Nr 32. Bagarstugan
- Nr 33. Bruksfolkets ladugårdar
- Nr 34. Gamla prästgården
- Nr 35. Kyrkan
- Nr 36. Gamla kyrkogården
- Nr 37. Bostadshus i två våningar
- Nr 38. Visthusbodarna
- Nr 39. De äldsta smedsbostäderna
- Nr 40. Gamla vårdshuset
- Nr 41. Svinhuset och badhuset
- Nr 43. Svinhuset och badhuset.

Glimtar från Forsmarks historia

Forsmark började redan under 1400-talet byggas upp kring järnhanteringen. I mitten av 1500-talet bedrev enskilda bönder och bergsmän järnhanteringen på orten, och när kronan 1570 tog över järnhanteringen på platsen, var bruket i full produktion. Då fanns här tre masugnar och sju mindre hammare. Förutom tackjärn och stångjärn tillverkades gjutna och smidda lod - det vill säga kanonkulor. Stångjärnet blev en stor exportvara under denna tid.

Vallonerna kommer

Till Sverige kom under första delen av 1600-talet valloner från Belgien, och med dem en ny järnhantering - vallonsmidet. I Forsmark innebar vallonsmidet en kvalitetsförbättring; exporten ökade och Forsmarks stångjärnsstämpel blev mer eftertraktad ute i Europa och speciellt i England.

År 1624 utarrenderades Forsmark till en grupp intressenter, av vilka en var Gérard de Besche. Släkten de Besche köpte sedan bruket år 1646 och det var i dess ägo till år 1735.

Rysshärjningarna

Sommaren 1719 hemsöktes den svenska ostkusten av ryssarna. Städer, bruk och byar sattes i brand. Den 20 juli var det Forsmarks tur. De båda stångjärnsmedjorna, två mjölkvarnar, en såg och "en myckenhet av varjehandas välbyggda bodar och hus" blev lågornas rov. Endast kyrkan och ett par boningshus lämnades kvar.

Förnyelse och framgång

När Forsmark och de andra uppländska bruken återuppybyggdes, så blev det med modern och effektiv utrustning. En ny teknik som gav exportframgångar särskilt i mitten av 1700-talet. Den så tragiska skövlingen kom alltså att påskynda förnyelsen av Forsmark. År 1738 införlivades Forsmark med de De Geerska bruksegendomarna i Roslagen, och var i dess ägo till år 1751.

En av de mest framgångsrika stångjärnsexportörerna i Stockholm, handelsfirman Jennings & Finlay, köpte under år 1751 upp några av de största bruksegendomarna i Uppland, bland annat Forsmarks bruk. Ett nytt järnbruk byggdes nu upp och det blev åter full fart på järnhanteringen. Då företaget efter några år upplöstes var det Jennings som blev ensam ägare till bruket. Det var Jennings som nu uppförde nya bruksbyggnader och verkstäder, alla av sten och som lät uppföra herrgården som blev klar 1774, ett år efter byggherrens död.

Forsmarks bruk i Samuel af Ugglas ägo

Från år 1781 till våra dagar blev det en annan familj som kom att prägla Forsmark, familjen af Ugglas. När Samuel af Ugglas köpte bruket startades en ny upprustningsperiod och han fullföljde nu

planerna att av sten bygga kyrka, bostäder och uthus. Forsmark exploderade nu i nya byggnader som fick den nye ägarens signum "S af U". Under åren 1794-1800 uppfördes kyrkan som ersatte den tidigare träkyrkan. Dessutom byggdes också nya kolhus och hammare och järnhanteringen tog sig delvis nya former. Bland annat tillverkades under hela 1800-talet olika typer av hästdragna vagnar och slädar i brukets verkstäder. I verkstadslängan som är daterad år 1833 inrymdes bland annat finsnickeri, vagnmakeri, måleri och sadelmakeri.

Engelska Parken

Den engelska parken i Forsmark började anläggas 1784 med Johan C Ackermann som upphovsman. Parken blev färdig en bit in på 1800-talet. Här finns Belisars tempel, Eremitens hydda, Källhuset och många andra byggnader, minnesmärken och dekorationer.

Forsmark växer

Under hela 1800-talet växer Forsmark. Arbetarbostäderna längs Bruksgatan byggs på med en våning. Folkskola införs och i Forsmark byggs två skolor som båda får namn efter två grevinnor af Ugglas, nämligen Teresias skola, färdig 1843 och Charlottas skola från 1861.

Järnhanteringen läggs ned

Under den senare hälften av 1800-talet genomgick den svenska järnhanteringen stora förändringar. De gamla hantverksmässiga produktionsformerna som vallonsmide konkurrerades ut vid industrialiseringen. År 1896 avvecklades järnhanteringen i Forsmark och många av de anställda i bruket började istället jobba i sulfatfabriken i Johannisfors, några kilometer bort. När en brand ödelade fabriken 1932 avfolkades bygden och idag bor det cirka 100 personer i bruket.

Forsmarks Kraftgrupp blir ny ägare

I nära tvåhundra år tillhörde Forsmarks bruk familjen af Ugglas. År 1975 såldes emellertid bruket av den dåvarande ägaren, greve Ludvig af Ugglas, till Forsmarks Kraftgrupp AB, som alltså är dess nuvarande ägare.

Genom Forsmarks Kraftgrupp AB har det forna järnbruket fått ett nytt innehåll och en ny funktion, bland annat utnyttjas herrgården av bolaget för dess representation. En gymnasieskola startades 1987 med inriktning på data och energi. Den anrika bruksmiljön lever, Forsmark är mötesplatsen för gammalt och nytt.

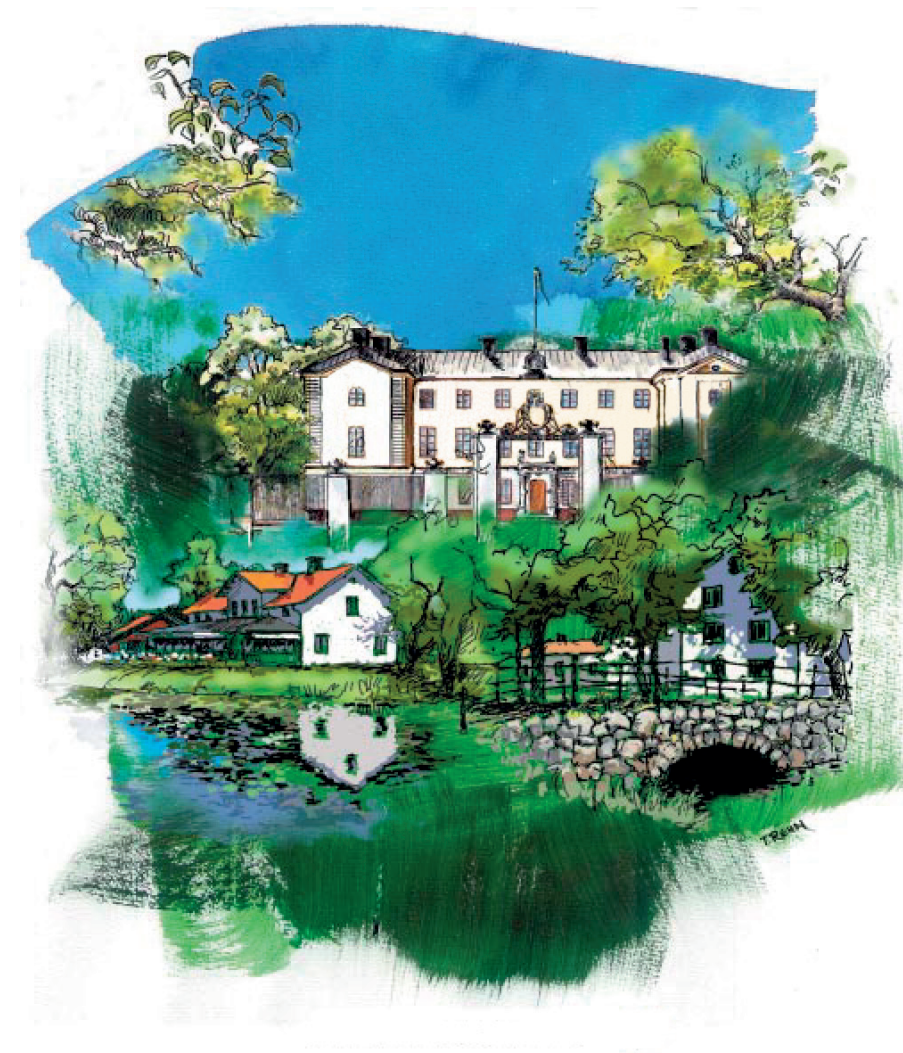

För mer information se, www.visitforsmark.se

VATTENFALL

Gör din egen bruksvandring Forsmarks bruk

VATTENFALL

